

शिवशिखरौतत्केरुल्लुलिकयामदलोपलम्भादिति । चन्द्रे
लाभस्ये वित्ते द्वितीयस्ये सहजस्ये वा सति स्त्रीपु-
न्रबयोः सौख्यं स्यात् । तदुक्तं संहितासारे “यत्रैका-
दयगचन्दोद्वितीयो वा तृतीयगः । गोधूलिका स विज्ञे-
या येषां भूलिरिति स्मृतेति”पी०भा०

उक्तोक्त०भासभेदे फलभेदः । “मार्गे गोधूलियोगे प्रभवति
विषया, माघमासे तथैव, पुत्रायुधेनयौवनेन सहिता कुम्भे स्थिते
भास्करे । वैशाखे शुभदा, प्रजावत्सवती, ज्येष्ठे पतेर्मा-
नटा आषाढे धनधान्ययुक्ता, पाणिपक्षे कन्यका ।

अथ शिवाहादौ वर्ज्यदोषसमष्टिः “उत्पातान् सह पात-
दग्धतिथिभिर्दुष्टां च योगांस्तथा चन्द्रेज्योशनसामथास्तमयनं
तिथ्याः ज्येष्ठी तथा । गण्डान्तश्च सप्तदि संक्रमदिनं
तन्मंशपास्तं तथा तन्मंशेषविधनयाष्टरिपुगान् पापस्य
वर्गास्तथा । सेन्दुक्रूरखगोदवांश्चमुदयास्तागुडिचण्डायु-
धम् । खार्जूरं दशयोगयोगसहितं जामितलत्ताव्यधम् ।
बाणोपग्रहपापकर्तरि तथा तिथ्युत्तयोगोत्थितं दुष्टं योग-
मथार्जयामकुलिकायान् वारदोषानपि । क्रूराक्रान्तविष-
क्तं ग्रहणं यत् क्रूरगन्तव्यं त्वेधोत्पातहतञ्च केतुह-
तं सन्धोदितम् तथा । तद्वच्च ग्रहभिन्नयुद्धगतं
सर्वानिमान् सन्त्यजेदुवाहे शुभकर्मसु ग्रहकतान् ल-
भस्य दोषानपि” सु०चि० । “उत्पातादीन्दोषास्तु
दुवाहे यत्तोपवीतादिशुभकर्मसु च सन्त्यजेदिति तृतीय
श्लोकेनान्वयः । उवाहग्रहणं गोबलीवर्हान्यायेन मुख्य-
तत्त्वचनार्थम् । उत्पातान् त्रिविधान् दिव्यान्तरिक्ष-
भौमान् लक्षणाया तत्सम्बन्धिनः सप्त वर्ज्यदोषांस्त्यजेत् ।
यदाह गुरुः “दिग्दाहे वा महादावरूपतने चान्द्रवर्षणे ।
उत्कापाते महावाते महाशनिनिपातने । अन्धशानि
पाते च भूकम्पे परिवेषयोः । घामोत्पाते शिवायन्द्रे
दुर्निमित्ते नयोभने । केतवो यत्र दृश्यन्ते स धूमा वा
पृथग्विधाः । चन्द्रसूर्यग्रहे चैव वर्ज्येद्दिनसप्तकमिति” ।
पातो महापातः क्रान्तिसाम्यमिति यावत् तद्वर्णितप्रसि-
द्धम् । दग्धतिथयः “चापान्त्यगे गोघटगे इत्यादिबोक्ताः
एतेः सह त्वजेदिति सन्त्यजः तथा दुष्टान् योगान् व्यतीपात
वैष्टतिपरिवाहादीन् । अथ चन्द्रेज्योशनसां चन्द्रगुरु
शुक्राणाम् अस्तमयनमस्तं च तिथ्याः ज्येष्ठी तिथिचयं ति-
थिचङ्गि च पुनर्गण्डान्तं नक्षत्रतिथिलग्नैः त्रिविधं विष्टि-
र्मात्रा संक्रमदिनं तद्विषये वर्ज्या घटिकाः, ययनेषु विषयेषु
च पूर्वापरं तिथिनमिति विशेषोध्येयः । ताभ्यां सहि-

तमिति पूर्वेषु सम्बन्धः । तन्मंशलुर्हपम् अंशोलग्नगत
विहितनवांशः तो पातः तन्मंशपी तयोरस्तं लग्नाधीशास्तं
लग्नगतनवांशाधीशास्तं चैत्यर्थः तथा तन्मंशेषविधनं
लग्ननवांशेषचन्द्रान् अष्टरिपुगान् अष्टमगतान् घटस्थान्
इन्दुश्च क्रूरखगसेन्दुक्रूरखगो उदयो लग्नश्च अंशो
नवांशश्च उदयांशमिति समाहारद्वन्द्वैकवचनं इन्दुक्रूर-
खगाभ्यां सहितमुदयांशम् । इन्दुसहितं लग्नं लग्नाश
च क्रूरग्रहेण सहितं लग्नं लग्नांशं चेत्यर्थः । पापस्येत्ये
कत्वपविषयितं पापानां वर्गानित्यर्थः उदयाशुहिरस्तागुडि-
श्च उदयास्तागुडिः चण्डायुधम् “चण्डायुधं हर्मणवैष्टतिषा-
ध्येत्यादिनोक्तम् । खार्जूरं व्याघातगण्डेत्यादिनोक्तं दश-
योगः “सूर्यर्षेचन्द्रर्षयुतेरित्यादिनोक्तः, योगो ग्रहयुतिष तत्-
सहितं जामितलत्ताव्यधम् समाहारद्वन्द्वैकवचनं जामित
द्विविधं लग्नजामितं चन्द्रजामितञ्च लग्नाञ्चन्द्रेत्यादि-
नोक्तं लत्ता “शराक्षयैन्दुसिता” इत्युक्ता व्यधम् वेधं सप्तशला-
कोक्तं पञ्चशलाकोक्तञ्च । बाणाः पञ्चकम् उपग्रहः प्रसिद्धः
शराष्टदिक् शक्रेत्यादिः पापकर्तरी क्रूरग्रहकर्तरी समा-
हारद्वन्द्वैकवचनं तिथ्युत्तवारोत्थितं दुष्टं योगं तिथिनक्षत्रा-
रै रक्षितं उत्पन्नं दुष्टयोगम् । तथा तिथिनक्षत्रो-
द्भवं वैश्यादिमे इत्यादि । तिथिशरोद्भवं सूर्य्येणपञ्चे-
त्यादिनक्षत्रशरोद्भवं याम्यन्वाग्रमित्यादि अनेकं दुष्ट-
योगम् अकार्जयामकुलिकायान् वारदोषानपि स्वरार्थम्
आदिग्रहेण दुर्मुक्त्यादिकान् । क्रूराक्रान्तविषक्तं क्रूरा-
क्रान्तं क्रूरविषक्तञ्च भंग्रहणं यस्मिन् मे सूर्य्यचन्द्रोपरागो
जातस्तद्भं यत् क्रूरगन्तव्यं क्रूरेण जिगमिषितं यद्भं न-
क्षत्रं त्वेधोत्पातहतञ्च भम् । त्रिविधोत्पातैर्दिव्यभौमान-
रिक्षैर्हेतुं तन्मासघटकं त्याज्यमेवं ग्रहणनक्षत्रमपि ।
केतुहतमञ्च केतुना हतमञ्च । सन्धोदितम् अत्र स-
न्ध्यायन्द्रेण सार्धसन्ध्या गृह्यते । तत्रोदितं तत्काले य-
च्चक्षत्रस्य क्षितिजे उदयस्तस्य सूर्य्यर्षाच्च उदयं नक्षत्रमित्य-
र्थः । न तु प्रातःसन्ध्यायान्तव हि सूर्य्येणाक्रान्तभुक्ता-
न्यतरत्त्वसत्त्वात् । यदुक्तं ज्येष्ठाक्षेण “तरणितारकतोऽपि
चतुर्दशं तदक्षिणेषु क्षितिं शुभकर्मणीति” । तारकयन्द्रेः
क्षिणेषु । ननूपग्रहत्वादेव निषेधे सिद्धे पुनर्दोषाभिधान
किमर्थम् उच्यते उपग्रहर्षदोषस्य सत्यावश्यकत्वे कुरुषा-
क्षिकदेशविषयत्वाच्चतुर्दशस्य च दोषाधिक्यरूपनादावश्य-
कोऽपि सर्वदेशविषयत्वेन निषेधो यथा स्यादिति ।
ग्रहभिन्नयुद्धगतं ग्रहणं भेदितं ग्रहयुद्धगतञ्च पणमां